

Nota

Voor burgemeester en wethouders

Nummer: 16INT02485

Datum vergadering:

Nota openbaar: Ja

23 AUG. 2016

► **Onderwerp: Voorstel wijzigingen beleid op gebied van de eigen bijdrage Wmo**

Advies:

- 1 Kennis te nemen van de scenario's die worden aangeboden m.b.t. wijzigen beleid eigen bijdragen Wmo (bijlage 1).
- 2 Te besluiten in te stemmen met verhoging van de inkomensgrens met 10%, waardoor meer cliënten een lagere eigen bijdrage zullen betalen.
- 3 Te besluiten in te stemmen met verlaging van het heffingspercentage (marginaal tarief) van 15% naar 10%, waardoor de eigen bijdrage minder snel stijgt naarmate het inkomen toeneemt.
- 4 Te besluiten in te stemmen met het stellen van een maximale termijn voor woningaanpassingen voor volwassenen, namelijk 3 jaar.
- 5 Te besluiten in te stemmen met opheffen van eigen bijdragen bij woningaanpassingen voor minderjarigen.

Omdat het om een zwaarwegend onderwerp gaat, wordt de Commissie Samenlevingszaken op 13 september om advies gevraagd, wat mogelijk tot aanpassing van deze besluiten kan leiden.

Besluit B en W: *Conform advies.*

Korte samenvatting:

Indien een inwoner 18 jaar of ouder is, is het wettelijk toegestaan om per januari 2015 een eigen bijdrage voor ondersteuning die hij/zij ontvangt uit de Wmo 2015 te vragen. Per 1 januari 2016 is het stelsel voor iedereen veranderd. Het Rijk wil met dit nieuwe stelsel beogen dat inwoners meer aanspraak doen op eigen kracht, dus ook financiële draagkracht (zelfredzaamheid), participeren naar vermogen, en inzetten op versterking van het sociale netwerk (participatie). De aanleiding voor dit collegevoorstel is, dat er in onze gemeente signalen zijn ontvangen vanuit de uitvoering en politiek, dat inwoners afzien van ondersteuning door de mogelijk hogere eigen bijdragen die zij moeten betalen. Daarom worden in dit collegevoorstel verschillende scenario's aangeboden die beschrijven op welke manier de gemeente kan anticiperen op deze verkregen signalen. Deze scenario's staan beschreven in bijlage 1. Geadviseerd wordt om in te stemmen met verhoging van de inkomensgrens met 10%, waardoor meer mensen een lagere eigen bijdrage zullen betalen. Tevens wordt geadviseerd om in te stemmen met verlaging van het heffingspercentage (marginaal tarief) van 15% naar 10%, waardoor de eigen bijdrage minder snel stijgt naarmate het inkomen toeneemt. Ten slotte wordt geadviseerd in te stemmen met het stellen van een maximale termijn voor woningaanpassingen voor volwassenen, namelijk 3 jaar, en in te stemmen met opheffen van eigen bijdragen (aan ouders/verzorgers) bij woningaanpassingen voor minderjarigen.

Aanleiding:

Indien een inwoner 18 jaar of ouder is, is het wettelijk toegestaan om per januari 2015 een eigen bijdrage voor ondersteuning die hij/zij ontvangt uit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) te vragen. Dit is een

mogelijkheid die staat beschreven in de Wet maatschappelijke ondersteuning. De gemeente Hellendoorn heeft vanaf 1 januari 2015 eigen bijdragen geheven. Alleen cliënten met overgangsrecht betaalden in het jaar 2015 nog de oude tarieven voor eigen bijdragen Wmo (dit tarief was voor individuele begeleiding en groepsbegeleiding € 14,20 per uur). Per 1 januari 2016 is het stelsel voor iedereen veranderd. Het Rijk wil met dit nieuwe stelsel beogen dat inwoners meer aanspraak doen op eigen kracht, dus ook financiële draagkracht (zelfredzaamheid), participeren naar vermogen, en inzetten op versterking van het sociale netwerk (participatie). Er heeft door wijziging in dit stelsel, een stijging van de hoogte van de eigen bijdrage Wmo plaatsgevonden ten opzichte van 2014. Deze stijging is veroorzaakt door twee factoren:

1. Elke cliënt kreeg via de wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten 33% korting op de eigen bijdrage. Als iemand een eigen bijdrage had van € 300,- werd het door die korting € 200,-. Dit is vanaf januari 2015 niet meer aan de orde.
2. Voorheen werd binnen de AWBZ een vast uurtarief gebruikt, namelijk €14,20 per uur. Dit was een fictief vastgestelde kostprijs. Vanaf 1 januari 2015 wordt binnen de nieuwe Wmo bij de bepaling van de eigen bijdrage uitgegaan van de feitelijke kostprijs, welke als maximale eigen bijdrage fungeert. Het CAK int de eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening in de betreffende gemeente. De hoogte is afhankelijk van het inkomen, vermogen, de leeftijd van de cliënt en gezinssamenstelling. Iedere gemeente kan voor kinderen tot 18 jaar alleen een eigen bijdrage vragen voor woningaanpassingen uit de Wmo.

De aanleiding voor dit collegevoorstel is, dat er in onze gemeente signalen zijn ontvangen vanuit de uitvoering en politiek, dat inwoners afzien van ondersteuning door de mogelijk hogere eigen bijdragen die zij moeten betalen. Ook in het landelijke rapport van de Nationale Ombudsman (maart 2016, bijlage 2) worden deze signalen beschreven. Zorgmijding moet, om wat voor reden dan ook, worden voorkomen. Daarom worden in dit collegevoorstel verschillende scenario's aangeboden die beschrijven op welke manier de gemeente kan anticiperen op deze verkregen signalen.

Vanaf 1 januari 2015 heft de gemeente Hellendoorn de maximale eigen bijdragen. Dit beleid is in 2014 doorgevoerd, omdat er in die periode geen duidelijkheid was over mogelijke effecten hiervan in het kader van de nieuwe wetgeving, en tevens geen duidelijkheid was over de financiële situatie van de gemeente met betrekking tot het sociaal domein.

Het berekenen van de minimale, de maximale en de feitelijke eigen bijdrage

De hoogte van de eigen bijdrage hangt af van:

- de leeftijd;
- de aanwezigheid van een partner;
- het verzamelinkomen en vermogen van de inwoner en zijn/haar partner;
- de voorzieningen die de inwoner ontvangt.

Inwoners betalen eens per vier weken hun eigen bijdrage; een jaar bestaat uit 13 periodes van vier weken.

Op de website van het Centraal Administratie Kantoor (CAK) kan de inwoner zelf berekenen hoe hoog de eigen bijdrage is voor de ondersteuning die hij/zij thuis krijgt vanuit de Wmo. Dit bedrag kan wel afwijken van het bedrag dat uiteindelijk moet worden betaald. De berekening geeft namelijk alleen een globale indicatie.

Het CAK berekent hoeveel men per 4 weken moet bijdragen aan de ondersteuning. Dat gebeurt op basis van de gegevens over het inkomen, leeftijd en huishouden. Zijn de kosten van de zorg of hulp lager dan de maximale periodebijdrage, dan betaalt de persoon minder. De inwoner betaalt nooit meer dan de maximale periodebijdrage. Ook mag de eigen bijdrage voor Wmo-ondersteuning nooit hoger zijn dan de kostprijs die de gemeente betaalt. Indien een inwoner verpleging of verzorging thuis via een zorgverzekeraar ontvangt (Wlz of Zvw), dan zijn deze wetsbepalingen bij de berekening van het CAK, voorliggend op de bepalingen van de Wmo.

Cumulatie tegengaan

De vaststelling en inning van eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen is centraal belegd bij het CAK. Met één organisatie bestaat zicht op de eigen bijdragen die een cliënt of één huishouden moet betalen en wordt het mogelijk om die, waar nodig, te beperken en kan cumulatie worden voorkomen. Hierbij wordt beoogd een complexe gegevensuitwisseling tussen veel partijen te voorkomen. Het CAK ontvangt van de Belastingdienst de voor het vaststellen en innen van de eigen bijdragen relevante inkomensgegevens van cliënten. De gemeente heeft geen inzicht in deze gegevens. Vanwege privacy-regels mag het CAK gegevens niet met de gemeente delen.

Jeugdigen tot 18 jaar

De Wmo bepaalt dat alleen een (eigen) bijdrage kan worden opgelegd aan de cliënt van 18 jaar en ouder. Het gegeven dat jeugdigen in het algemeen geen eigen inkomen hebben, is naar de mening van de regering echter

geen reden om hen van een bijdrageplicht uit te zonderen. Zij vallen namelijk onder de verantwoordelijkheid en de daarmee samenhangende onderhoudsplicht van ouders of andere verzorgers. Daarom bestaat er geen leeftijdsgrens voor de (eigen) bijdrage. Overigens kan op grond van de Wmo 2015 slechts maatschappelijke ondersteuning in de vorm van een woningaanpassing aan een jeugdige worden verstrekt. Jeugdigen tot 18 jaar kunnen voor ondersteuning, hulp en zorg een beroep doen op de gemeente op grond van de Jeugdwet.

Financiële draagkracht

Voordat iemand een aanvraag voor een maatwerkvoorziening kan doen, moet eerst sprake zijn van een onderzoek door de gemeente naar de ondersteuningsbehoefte, persoonskenmerken en de voorkeuren van de aanvrager. In het gesprek dat de gemeente met een cliënt voert, moet de hoogte van de eventueel verschuldigde eigen bijdrage voor de voorziening betrokken worden. De gemeente kan in het gesprek met financieel draagkrachtige cliënten wijzen op de mogelijkheid de voorziening zelf te financieren. Als de cliënt dat wil en ook in staat is om dat zelf te organiseren, kan dat de juiste aanpak zijn. De cliënt kiest er dan voor de voorziening zelf buiten de gemeente om te regelen. Het is daarom de taak van de gemeente om de cliënt goede voorlichting te geven over de financiële consequenties van een toekenning, zodat de cliënt daarop zijn keuze kan baseren. De gemeente kan hierbij voor de bijdrage voor maatwerkvoorzieningen gebruik maken van het online rekenprogramma van het CAK. Echter, dit zal nooit laten zien wat de cliënt exact zal moeten betalen. Deze berekening wordt namelijk door het CAK zelf uitgevoerd op basis van de financiële gegevens van de cliënt. De gemeente beschikt niet over deze financiële gegevens (dat mag wegens privacy-redenen niet). Hierdoor kan de gemeente nooit een concreet advies geven m.b.t. de financiële consequenties voor een cliënt. De regering verwacht dat hierdoor een aantal financieel draagkrachtige cliënten afziet van een aanvraag voor een maatwerkvoorziening.

Kenmerken van de cliënten groep

Veel inwoners die een beroep doen op de Wmo voor huishoudelijke hulp of begeleiding hebben een laag inkomen omdat zij vaak niet kunnen werken of gepensioneerd zijn. Zij betalen dan ook de minimale eigen bijdrage van € 19,40 per 4 weken bij een eenpersoonshuishouden of € 27,80 bij een meerpersoonshuishouden.

Om een beter beeld te krijgen van het probleem en van de omvang, is de uitvoering van de gemeente vanaf oktober 2015 verzocht om situaties m.b.t. verhoging van de eigen bijdrage c.q. zorg mijden te monitoren.

Vanaf oktober 2015 t/m heden hebben er in onze gemeente bij consultants en de frontoffice omstreeks 25 cliënten de aan hen toegekende maatwerkvoorzieningen opgezegd wegens een verhoging van de eigen bijdrage. Situaties waarbij een hogere eigen bijdrage wordt betaald, kunnen de volgende kenmerken hebben:

- Binnen één gezin is er sprake van meerdere zorgkosten/meerdere cliënten binnen het gezin met voorzieningen waarvoor een eigen bijdrage betaald moet worden/zorgkosten gemaakt moeten worden.
- Er is sprake van spaargeld/groot vermogen (b.v. door verkoop van de woning), wat meetelt bij het bepalen van de eigen bijdrage. Men kan andere bedoelingen voor ogen hebben met dit spaargeld. Men heeft bijvoorbeeld gespaard voor opbouw van een pensioen, of andere bedoelingen met het geld ten behoeve van kinderen.
- Er is sprake van een tweede woning die niet verkocht kan worden. De eerste woning wordt niet belast, maar de tweede woning wordt meegerekend als opgebouwd vermogen (dus: 8% van waarde tweede woning).
- In enkele situaties komt het voor dat mensen te maken hebben met plotselinge invaliditeit. Het inkomen (maar ook de kosten) van het huishouden is nog hoog. Vaak is er spaargeld. Voor deze situatie kan wel het peiljaar voor het inkomen aangepast worden aan de actuele situatie.
- Zowel cliënten/gezinnen met lagere/middeninkomens als cliënten/gezinnen met hogere inkomens stoppen met afname zorg. Hierin is geen duidelijke rode lijn te ontdekken. Wel is duidelijk dat de situatie bij middeninkomens laten zien dat er hier ongewenste stapeling kan optreden van verschillende belastingmechanismen.
- Op dit moment zijn er in de gemeente Hellendoorn omstreeks 25 casussen, waarvan een aantal overgegaan zijn naar Wet langdurige zorg of particuliere vorm van zorg, of algemene voorziening. Er zijn dus wisselende redenen en wisselende hoogtes van eigen bijdragen. Het is niet duidelijk of het hier altijd om zorgmijding gaat; immers, een client kan ook zelf particuliere zorg hebben ingekocht of naar een andere voorziening zijn overgegaan. Daarbij is de definitie van zorgmijding in dit soort casuïstiek lastig te bepalen.
- In de gemeente Hellendoorn betalen 67 inwoners (5,8%) van de 1159 inwoners met een Wmo voorziening, de maximale eigen bijdrage (d.w.z. hoger dan €220 euro). Het gaat hier overigens om unieke cliënten, dus cliënten die meerdere voorzieningen kunnen hebben onder de Wmo.

In de gemeente Hellendoorn is er aandacht voor zo goed mogelijke communicatie bij een (eerste) bezoek van de cliënt en/of keukentafelgesprek:

- Over benadering van hoogte eigen bijdrage (gemeente kan nooit de feitelijke eigen bijdrage berekenen, dat doet het CAK).
- Over mogelijkheden collectieve zorgverzekering (eigen bijdrage wordt deels door collectieve zorgverzekering vergoed).
- Indien een cliënt afziet van zorg, wordt er contact opgenomen door een consulent om te achterhalen waarom dit zo is.

Relevante eerdere besluiten:

- Kadernota Wmo 2015-2019 en Verordening Wmo 2015, Corsanummer: 14INT04114, besloten door het college op 9 september 2014 (eerste keer besloten door college) en instemming met wijzigingen in college op kadernota en verordening op 21 oktober 2014. Besloten door de raad op 28 oktober 2014.
- Besluit maatschappelijke ondersteuning Hellendoorn 2016, systematiek PGB-tarieven en Beleidsregels PGB 2016, Corsanummer: 15INT04130, besloten door het college op 15 december 2015.

Doelstelling:

- Anticiperen op de verkregen signalen vanuit de werkpraktijk en politiek, dat cliënten mogelijk afzien van zorg en ondersteuning door een mogelijke stijging van de eigen bijdragen.
- Een voorstel aanbieden met verschillende scenario's voor het al dan niet wijzigen van beleid m.b.t. de eigen bijdragen Wmo.

Oplossing:

De fundamentele vraag bij dit vraagstuk blijft of het wenselijk is om een probleem waarbij de situatie telkens zo verschillend is, op te lossen door een generieke wijziging in beleidsuitgangspunten. Echter, het herhaaldelijk toepassen van de hardheidsclausule is ook geen structurele, duurzame oplossing. Daarom wordt, op basis van uitgewerkte scenario's (te vinden in bijlage 1), in deze paragraaf een advies voorgelegd. Wel moet hierbij de kanttekening worden geplaatst dat het aantal signalen welke bij onze gemeente bekend zijn, niet groot is. Echter, zoals eerder aangegeven, kan er vaker sprake van zorgmijding zijn door het opleggen van een hogere eigen bijdrage, dan bij onze gemeente bekend is/gemonitord is. Ook moet vermeld worden dat de financiële doorrekeningen die gemaakt zijn, benaderingen zijn. Dit maakt dat er bij besluitvorming altijd een (financieel) risico genomen wordt.

De vraag is tevens, omdat er vanuit beroep op financiële draagkracht van de cliënt wordt geredeneerd, wanneer de grens bereikt wordt van eigen kracht, en wanneer de grens bereikt wordt op gebied van zorgmijding. De vraag is, wat de precieze rol van de gemeente in het nieuwe zorgstelsel moet zijn. Hier zijn verschillende perspectieven mogelijk:

- Enerzijds is het nieuwe zorgstelsel zo ingericht dat de financiële draagkracht van mensen/het eigen budget van mensen leidend is bij betaling van zorgkosten.
- Anderzijds kan een gemeente zich realiseren dat er minder speelruimte/draagkracht is voor mensen indien de eigen bijdrage verhoogd is, met name als het gaat om de groep cliënten met een middeninkomen. De draaglast kan hierdoor voor deze groep te hoog worden.

Uit onze monitoring en opgehaalde informatie elders in het land is gebleken dat middeninkomens, het hardst worden getroffen door de verhoging van de eigen bijdrage. Het Nibud gebruikt voor definitie van middeninkomens geen specifiek marge, maar als richtlijn voor middeninkomen een modaal inkomen voor alleenstaanden, en 1,5 maal modaal voor gezinnen. Modaal is per 1 januari 2016 €36.500 bruto per jaar inclusief vakantiegeld.

Bij middeninkomens vormt de stapeling sneller een probleem. Met de intentie om voor deze doelgroep een beleidsmaatregel te nemen, is het advies om een combinatie van de volgende scenario's te kiezen, namelijk:

- a. *Beïnvloeding inkomensgrens met 10% (artikel 3.8, lid 2, aanhef en onder b van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015).*

Op het moment dat de inkomensgrens 10% wordt verhoogd, betalen meer mensen de laagste eigen bijdrage. Klanten met een inkomen tot de grens betalen de laagste bijdrage. Klanten met een inkomen hoger dan de gestelde inkomensgrens starten vanaf de inkomensgrens met opbouwen van de inkomensafhankelijke bijdrage. Wie heeft profijt van deze aanpassing? Alle cliënten (cliënten met een lager inkomen, betalen een lagere eigen bijdrage, en cliënten die een hoger inkomen hebben, betalen een eigen bijdrage met een lager 'starttarief').

Advies: Dit lijkt een beleidswijziging die waarschijnlijk onder andere middeninkomens gaat ontlasten. Door deze maatregel is er geen sprake van inkomenspolitiek (dat wil zeggen, dat een bepaalde inkomensgroep een voorkeursbehandeling krijgt) en lijken de financiële risico's bij benadering te overzien. Een financiële doorrekening is te vinden in bijlage 1. Er zal bij doorvoeren van dit beleid bij benadering een bedrag van circa €75.000 minder aan eigen bijdrage geheven kunnen worden.

b. Beïnvloeding heffingspercentage/marginaal tarief (artikel 3.8, lid 2, aanhef en onder a van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015)

Het heffingspercentage (marginaal tarief) te verlagen van 15% naar 10%, waardoor de eigen bijdrage minder snel stijgt naarmate het inkomen toeneemt. Met het marginaal tarief wordt de steilheid van opbouw bepaald waarmee de eigen bijdrage stijgt in het inkomensafhankelijke deel van de eigen bijdrage. Wanneer dit percentage naar beneden wordt aangepast, stijgt de eigen bijdrage minder hard.

Wie heeft profijt van deze aanpassing? Cliënten met een inkomen vanaf de inkomensgrens.

Advies: Dit lijkt een beleidswijziging die waarschijnlijk onder andere middeninkomens gaat ontlasten.

Door deze maatregel is er geen sprake van inkomenspolitiek en lijken de financiële risico's bij benadering te overzien.

Een financiële doorrekening is te vinden in bijlage 1. Er zal bij doorvoeren van dit beleid bij benadering een bedrag van circa €85.000 minder aan eigen bijdrage geheven kunnen worden.

Bij deze twee scenario's worden niet alleen middeninkomens, maar alle inkomens ontzien. Op deze manier worden alle doelgroepen op een relatief te overziene wijze, minder zwaar belast met een verhoging van de eigen bijdrage en is er geen sprake van inkomenspolitiek. Naast beïnvloeding van deze parameters, is het voorstel om maatwerk te leveren in die gevallen waaruit blijkt dat het opleggen van een eigen bijdrage onrealistisch lijkt (middels de hardheidsclausule).

Naast de voorkeur voor deze scenario's, is het advies om ook de volgende scenario's door te voeren, namelijk:

c. Bijstelling voor woon- en vervoersvoorzieningen

In het huidige beleid wordt een eigen bijdrage geïnd voor woon- en vervoersvoorzieningen gedurende een onbepaalde periode. Een voorstel zou zijn om de looptijd voor het innen van de eigen bijdrage te verkorten; er wordt dan geïnd voor de periode van 3 jaar (dit was voor de wetswijzigingen ook het geval, daarom wordt hier dit voorbeeld genoemd) en niet meer totdat de voorziening is afbetaald. Hiermee wordt teruggegaan naar de situatie van voor 2015; dan betaalt de cliënt niet de hele voorziening terug die toch geen eigendom wordt en wordt de betaling beter verspreid over de perioden dan nu het geval is. Dit is een mogelijkheid op basis van het bepaalde in artikel 2.1.4, lid 2, aanhef en onder b van de Wmo 2015. Dit is een inhoudelijk te verantwoorden beleidswijziging. Echter, in financieel opzicht kan hier geen doorrekening van worden gemaakt.

Advies: Dit voorstel overnemen; anders is er sprake van een renteloze lening terwijl de voorziening nooit eigendom wordt van de cliënt. De voorziening is eigendom van de gemeente en het is voor de gemeente belangrijk dat de voorzieningen goed worden onderhouden. Er zou dan dus ook geen eigen bijdrage gevraagd moeten worden voor de onderhoudskosten.

d. Bijstelling woonvoorzieningen Jeugdigen tot 18 jaar

De Wmo bepaalt dat alleen een (eigen) bijdrage kan worden opgelegd aan de cliënt van 18 jaar en ouder. Het gegeven dat jeugdigen in het algemeen geen eigen inkomen hebben, is naar de mening van de regering echter geen reden om hen van een bijdrageplicht uit te zonderen. Zij vallen namelijk onder de verantwoordelijkheid en de daarmee samenhangende onderhoudsplicht van ouders of andere verzorgers. Op basis van artikel 2.1.5, lid 1 van de Wmo 2015 is het mogelijk om de onderhoudsplichtige ouders en degene die samen met de ouder het gezag uitoefent over een cliënt een eigen bijdrage op te leggen. Overigens kan op grond van de Wmo 2015 slechts maatschappelijke ondersteuning in de vorm van een woningaanpassing aan een jeugdige worden verstrekt. Jeugdigen tot 18 jaar kunnen voor ondersteuning, hulp en zorg een beroep doen op de gemeente op grond van de Jeugdwet. Zo valt bijvoorbeeld begeleiding van een jeugdige bij dagelijkse levensverrichtingen onder de werking van de Jeugdwet en niet onder de reikwijdte van dit wetsvoorstel. In het verleden is er voor gekozen om van de mogelijkheid tot het opleggen van een eigen bijdrage voor een woonvoorziening verstrekt aan een jeugdige onder de 18 jaar gebruik te maken (zie artikel 15, lid 4 van de Verordening Wmo 2015). Voorgesteld wordt om de ouderbijdrage in het kader van de Wmo te schrappen. Dit is een inhoudelijk te verantwoorden beleidswijziging. Echter, in financieel opzicht kan hier geen doorrekening worden gemaakt.

Advies: Vanaf 1 januari 2016 is de ouderbijdrage uit de Jeugdwet geschrapt. De gemeente Hellendoorn heeft besloten dit voor het jaar 2015 ook al te laten gelden. Voorstel is om bij dit beleid aan te sluiten en de eigen bijdrage voor woningaanpassingen op te heffen.

Om de hiervoor genoemde wijzigingen door te voeren, zal de Verordening Wmo 2015 moeten worden aangepast. Hiervoor zal een afzonderlijk college-, raadsvoorstel en raadsbesluit aan u worden voorgelegd.

Reactie op advies Wmo-raad

Op 5 augustus 2016 jl. heeft de gemeente advies van de Wmo-raad ontvangen. De Wmo-raad kan zich vinden in de scenario's c en d. De Wmo-raad geeft aan de (financiële) effecten van de scenario's a en b moeilijk te kunnen overzien. De Wmo-raad adviseert het 'Zaanstad model' te hanteren (in dit voorstel beschreven als scenario 2, te vinden in bijlage 1). Hier wordt een maximumgrens van bijvoorbeeld €220,- gehanteerd. Hierdoor worden hogere inkomens ontzien. In de geest van de nieuwe wet is het zaak te redeneren vanuit solidariteitsbeginsel. Zoals uitgelegd bij de beschrijving in de bijlage 1, scenario 2, is het daarmee niet wenselijk om te anticiperen op een selectieve (en relatief kleine) inkomensgroep. De Wmo-raad adviseert te kijken naar de mogelijkheden op gebied van beïnvloeding van uurtarieven. Zoals beschreven in bijlage 1, scenario 5, verdient doorvoeren van deze beleidsmaatregel niet de voorkeur, om 2 redenen, namelijk: 1) de argumenten voor verlaging van doorgeven van uurtarieven, zijn nooit volledig te verantwoorden en 2) de uitvoering zal sterker worden belast door deze beleidsmaatregel, omdat administratief per product het tarief moet worden bijgesteld. De Wmo-raad geeft aan dat zij aanneemt dat bij wijziging van beleid evaluatiemomenten worden ingebouwd. Omdat zowel op uitvoeringsniveau als op beleidsniveau nog niet alles is uitgekristalliseerd, zullen evaluatiemomenten worden ingebouwd.

Uitgangspunt:

Zowel op uitvoeringsniveau als op beleidsniveau, is nog niet alles uitgekristalliseerd. Dit is de stand van zaken zoals we deze nu kunnen weergeven. Beleid is ook landelijk nog niet uitgekristalliseerd, in het najaar worden er landelijke symposia georganiseerd in het kader van ontwikkelingen op gebied van eigen bijdragen in de Wmo. Daarom wordt er een evaluatie ingebouwd.

Effecten:

Verwachting is dat door middel van de voorgestelde beleidswijzigingen, er minder (reden tot) zorgmijding zal ontstaan. De hardheidsclausule hoeft op deze manier niet structureel te worden toegepast. Er is daarnaast betere inhoudelijke verantwoording mogelijk van beleid op dit terrein; geanticipeerd op de verkregen signalen vanuit de praktijk.

Planning:

- Planning eventuele bijstelling beleid: collegevergadering 23 augustus, raadscommissie 13 september, inclusief consultatie Wmo-raad, voor de collegevergadering van 23 augustus.

Financiële consequenties:

- In 2015 waren de inkomsten vanuit eigen bijdragen: € 814.234 euro. Deze inkomsten worden op basis van looncombinatieregeling geheven, onderscheid maken in functies/ondersteuning is dus niet mogelijk.
- Voor het jaar 2016 staat er € 800.000 opgenomen in de begroting en voor latere jaren is dit € 850.000.
- Financiële gevolgen maken onderdeel uit van de totale exploitatie van het sociaal domein.

Personele consequenties:

De uitvoering (frontoffice, consultants, administratie) kan geconfronteerd worden met grotere werkdruk; meer vragen via telefoon en via consultants, uitgebreidere keukentafelgesprekken.

Juridische consequenties:

Terugwerkende kracht is niet mogelijk. De aanpassingen kunnen slechts vanaf het moment van beleidswijziging worden doorgevoerd. De gewenste aanpassingen zullen moeten worden verwerkt in de Verordening Wmo 2015 met het daarbij behorende proces van vaststelling door college en raad. Daarna zal de wijziging van de Verordening officieel bekend gemaakt moeten worden om de inwerkingtreding tot stand te doen komen. Nadat de officiële bekendmaking heeft plaatsgevonden, zullen ook de cliënten waarbij langer dan drie jaar geleden een eigen bijdrage voor een woon- of vervoersvoorziening is opgelegd, als ook de ouders, waarvan een eigen bijdrage wordt geheven in verband met de toekenning van een woningaanpassing voor een jeugdige per besluit moeten worden geïnformeerd over de beëindiging van het opleggen van een eigen bijdrage.

Informatisering / Automatisering:

N.v.t.

Burger- en overheidsparticipatie:

De Wmo-raad is betrokken en gevraagd om advies te geven.

Communicatie:

Eventuele beleidswijzigingen moeten aandacht krijgen bij keukentafelgesprekken, gesprekken door frontoffice-medewerkers en via de website en lokale media bekend gemaakt worden.

Overige consequenties:

N.v.t.

Bijlagen:

	Omschrijving	College 23 augustus	Raad 13 september	Vertrouwelijk
1	Scenario's beïnvloeding eigen bijdragen Wmo	x	x	n.v.t.
2	Rapport Nationale Ombudsman maar 2016	x	x	n.v.t.
3	Tabel Maximale Periode Bijdrage (MPB) CAK	x	x	n.v.t.
4	Advies Wmo-raad d.d. 5 augustus 2016	x	x	n.v.t.

Bijlage: Mogelijke scenario's beïnvloeding eigen bijdrage Wmo – gemeente Hellendoorn
29-7-2016

1. Beïnvloeden minimale eigen bijdrage

De minimale eigen bijdrage is wettelijk vastgelegd en is niet afhankelijk van het inkomen. Eén-persoonshuishoudens betalen € 19,40 per vier weken (= € 252,20 per jaar) en meerpersoonshuishoudens betalen € 27,80 per vier weken (= € 361,40 per jaar). De gemeente mag deze bedragen naar beneden bijstellen (artikel 3.8, lid 2, aanhef en onder a van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015).

Advies: We stellen hier geen beleidswijzigingen voor omdat voor deze doelgroepen geen concrete signalen zijn ontvangen in onze gemeente.

2. Beïnvloeding van maximale periodebijdrage (artikel 2.1.4, lid 2, aanhef en onder b van de Wmo en artikel 15, lid 5 en artikel 17 van de Verordening Wmo 2015).

De maximale eigen bijdrage is wettelijk bepaald; deze is gelijk aan de kostprijs van de voorziening, maar op basis van de financiële draagkracht van de betrokkene zijn grenzen gesteld aan wat iemand per vier weken kan bijdragen. De maximale eigen bijdrage kan dus nooit hoger zijn dan de kostprijs van de voorziening, maar wel lager als daar op basis van het inkomen aanleiding toe is. Het maximum kan door een individuele gemeente naar beneden worden bijgesteld.

De maximale eigen bijdrage kan als volgt worden veranderd;

De hoogste maximale eigen bijdragen, dat zijn de arrangementen voor dagbesteding of hoge arrangementen met individuele ondersteuning, kunnen bijvoorbeeld worden verlaagd van maximaal € 500 tot € 800 per 4 weken naar maximaal € 220 per 4 weken. Er is in dit voorstel gekozen voor dit bedrag omdat de gemeente Zaanstad recentelijk dit bedrag heeft gehanteerd. Het is niet mogelijk om met de calculator van het CAK voor dit scenario een financiële doorrekening te maken.

Advies: Omdat de groep die bij ons een eigen bijdrage betaald boven de €220 euro relatief klein is (67 van de 1159 cliënten – het gaat hier overigens niet om unieke cliënten, maar cliënten die meerdere voorzieningen kunnen hebben onder de Wmo), adviseren we om hier geen selectieve beleidswijziging door te voeren.

3. Beïnvloeding inkomensgrens met 10% (artikel 3.8, lid 2, aanhef en onder b van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015).

Op het moment dat de inkomensgrens met 10% wordt verhoogd, betalen meer mensen de laagste eigen bijdrage. Klanten met een inkomen tot de grens betalen de laagste bijdrage. Klanten met een inkomen hoger dan de gestelde inkomensgrens starten vanaf de inkomensgrens met opbouwen van de inkomensafhankelijke bijdrage. Wie heeft profijt van deze aanpassing? Alle cliënten (cliënten met een lager inkomen, betalen een lagere eigen bijdrage, en cliënten die een hoger inkomen hebben, betalen een eigen bijdrage met een lager 'starttarief').

Advies: Dit lijkt een beleidswijziging die waarschijnlijk onder andere middeninkomens gaat ontlasten. Door deze maatregel is er geen sprake van inkomenspolitiek en lijken de financiële risico's bij benadering te overzien (zie onderstaande tabel).

Financiële doorrekening	Totaal EB ¹	Vershil EB
Huidige situatie Inkomensgrens 100% Marginaal tarief 15%	€ 712.263	
Scenario 3 Inkomensgrens 110% Marginaal tarief 15%	€ 637.460	- € 74.803

1) EB = Eigen Bijdrage

4. Beïnvloeding heffingspercentage/marginaal tarief (artikel 3.8, lid 2, aanhef en onder a van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015)

Het heffingspercentage (marginale tarief) kan worden verlaagd van 15% naar bijvoorbeeld 10%, waardoor de eigen bijdrage minder snel stijgt naarmate het inkomen toeneemt. Met het marginale tarief wordt de steilheid van opbouw bepaald waarmee de eigen bijdrage stijgt in het inkomensafhankelijke deel van de eigen bijdrage. Wanneer dit percentage naar beneden wordt aangepast, stijgt de eigen bijdrage minder hard.

Wie heeft profijt van deze aanpassing? Cliënten met een inkomen vanaf de inkomensgrens waarbij een hogere eigen bijdrage (hoger dan het inkomen waarbij het standaard tarief van € 19,40 geldt voor een eenpersoonshuishouden, en voor een meerpersoonshuishouden € 27,80, zie voor meer informatie bijlage 3).

Advies: Dit lijkt een beleidswijziging die waarschijnlijk onder andere middeninkomens gaat ontlasten. Door deze maatregel is er geen sprake van inkomenspolitiek en lijken de financiële risico's bij benadering te overzien (zie onderstaande tabel).

Financiële doorrekening	Totaal EB ¹	Verschil EB
Huidige situatie Inkomensgrens 100% Marginaal tarief 15%	€ 712.263 (€ 824.342)	
Scenario 4 Inkomensgrens 100% Marginaal tarief 10%	€ 626.782 (€ 824.342)	- € 85.481

1) EB = Eigen Bijdrage

5. *Aanpassen uurtarieven voorzieningen (artikel 2.1.4, lid 3 van de Wmo, artikel 17 van de Verordening Wmo 2015 en artikel 22 van het Besluit maatschappelijke ondersteuning 2016).*

Naast het aanpassen van de parameters, kan de gemeente ook besluiten om de uurtarieven voor de berekening van de eigen bijdrage lager vast te stellen dan de kostprijs die door gemeenten met de zorgaanbieders is afgesproken. Wanneer de kostprijs bijvoorbeeld € 60,- is voor een uur begeleiding, kan de gemeente ervoor kiezen om slechts € 30,- te laten doorberekenen in de eigen bijdrage aan de klant. Deze aanpassing mag uitsluitend in het voordeel van de klant. Een hoger bedrag factureren dan de kostprijs, is niet toegestaan.

Advies: Het doorvoeren van deze beleidsmaatregel, verdient niet de voorkeur, om twee redenen:

- *De argumenten voor verlaging van doorgeven van uurtarieven, zijn nooit volledig te verantwoorden.*
- *De uitvoering zal sterker worden belast door deze beleidsmaatregel, omdat administratief per product het tarief moet worden bijgesteld. Ook moeten consulenten en frontoffice hier een ingewikkelde denkslag maken bij uitleg naar de cliënt toe.*

6. *Bijstelling voor woon- en vervoersvoorzieningen*

In het huidige beleid wordt een eigen bijdrage geïnd voor woon- en vervoersvoorzieningen gedurende een onbepaalde periode. Een voorstel zou zijn om de looptijd voor het innen van de eigen bijdrage te verkorten; er wordt dan geïnd voor de periode van 3 jaar (dit was voor de wetwijzigingen ook het geval, daarom wordt hier dit voorbeeld genoemd) en niet meer totdat de voorziening is afbetaald. Hiermee wordt teruggegaan naar de situatie van voor 2015; dan betaalt de cliënt niet de hele voorziening terug die toch geen eigendom wordt en wordt de betaling beter verspreid over de perioden dan nu het geval is. Dit is een mogelijkheid op basis van aanpassing van het bepaalde in artikel 2.1.4, lid 2, aanhef en onder b van de Wmo 2015.

Advies: Dit voorstel overnemen; anders sprake van een renteloze lening terwijl de voorziening nooit eigendom wordt van de cliënt. De voorziening is eigendom van de gemeente en het is voor de gemeente belangrijk dat de voorzieningen goed worden onderhouden. Er zou dan dus ook geen eigen bijdrage gevraagd moeten worden voor de onderhoudskosten.

7. *Bijstelling woonvoorzieningen Jeugdigen tot 18 jaar*

De Wmo bepaalt dat alleen een (eigen) bijdrage kan worden opgelegd aan de cliënt van 18 jaar en ouder. Het gegeven dat jeugdigen in het algemeen geen eigen inkomen hebben, is naar de mening van de regering echter geen reden om hen van een bijdrageplicht uit te zonderen. Zij vallen namelijk onder de verantwoordelijkheid en de daarmee samenhangende onderhoudsplicht van ouders of andere verzorgers. Op basis van artikel 2.1.5, lid 1 van de Wmo is het mogelijk om de onderhoudsplichtige ouders en degene die samen met de ouder het gezag uitoefent over een cliënt een eigen bijdrage op te leggen. Overigens kan op grond van de Wmo slechts maatschappelijke ondersteuning in de vorm van een woningaanpassing aan een jeugdige worden verstrekt. Jeugdigen tot 18 jaar kunnen voor ondersteuning, hulp en zorg een beroep doen op de gemeente op grond van de Jeugdwet. Zo valt bijvoorbeeld begeleiding van een jeugdige bij dagelijkse levensverrichtingen onder de werking van de Jeugdwet en niet onder de reikwijdte van dit wetsvoorstel. In het verleden is er voor gekozen om van de mogelijkheid tot het opleggen van een eigen bijdrage voor een woonvoorziening verstrekt aan een jeugdige onder de 18 jaar gebruik te maken (zie artikel 15, lid 4 van de Verordening Wmo 2015). Voorgesteld wordt om de ouderbijdrage in het kader van de Wmo te schrappen.

Advies: Vanaf 1 januari 2016 is de ouderbijdrage uit de Jeugdwet geschrapt. De gemeente Hellendoorn heeft besloten dit voor het jaar 2015 ook al te laten gelden. Voorstel is om bij dit beleid aan te sluiten en de eigen bijdrage voor woningaanpassingen op te heffen.

Tussentijds aanpassen beleid

Het aanpassen van beleid kan gedurende het jaar gedaan worden. Hierbij moet rekening gehouden worden met een aantal zaken:

- De aanpassing moet vijf werkdagen voor aanvang van de nieuwe periode zijn doorgevoerd.
- De aanpassing gaat van kracht op de eerste dag van een periode (dus niet op bijvoorbeeld de 1e van de maand, wanneer dit middenin een periode valt). Terugwerkende kracht is niet mogelijk (door het systeem van het CAK).
- Er moet tevens rekening gehouden worden met het feit dat de voorgestelde wijzigingen moeten worden doorgevoerd in de Verordening Wmo 2015 en de daarvoor benodigde procedures en bekendmaking een grote rol zullen spelen bij de datum van inwerkingtreding.